

Декларација из Софије, 17. мај 2018. године

Ми, лидери Европске уније (ЕУ) и њених држава чланица, у консултацији са партнерима са Западног Балкана и у присуству релевантних регионалних актера, данас смо закључили следеће:

1. ЕУ поздравља заједничку посвећеност партнера са Западног Балкана **европским вредностима и начелима** као и визији снажне, стабилне и уједињене Европе, подржане нашим историјским, културним и географским везама и узајамним политичким, безбедносним и привредним интересима.
2. Подсећајући на самит у Солуну из 2003. године, ЕУ поново потврђује **недвосмислену подршку европској перспективи** Западног Балкана. На основу досадашњег напретка партнери са Западног Балкана поново су потврдили посвећеност европској перспективи као свом чврстом стратешком избору, повећању својих напора и узајамној подршци. Веродостојност тих напора зависи од јасне јавне комуникације.
3. ЕУ је одлучна да појача и интензивира ангажман на свим нивоима како би подржала политичку, привредну и друштвену трансформацију региона, између осталог кроз појачану помоћ која се заснива на конкретном напретку партнера са Западног Балкана у области владавине права, као и у друштвено-економским реформама.
4. ЕУ поздравља посвећеност партнера са Западног Балкана преимућству **демократије и владавине права, нарочито у погледу борбе против корупције и организованог криминала, доброг управљања, као и поштовања људских права и права припадника мањина**. Делотворно спровођење реформи тих партнера почива на тим темељима. Цивилно друштво и независни медији имају кључну улогу у процесу демократизације.

5. ЕУ подржава одређење партнера са Западног Балкана да наставе јачати **добросуседске односе, регионалну стабилност** и узајамну сарадњу. То се нарочито односи на проналажење и примењивање коначних, инклузивних и обавезујућих решења за билатералне спорове укорењене у наслеђу прошлости и на улагање додатних напора у помирење.
6. Изградња густе мреже веза и прилика са ЕУ и у региону је пресудно за зближавање наших грађана и привреда, као и за јачање политичке стабилности, економског просперитета, културног и друштвеног развоја. Надовезујући се на остварени напредак, између осталог кроз регионалне иницијативе, залажемо се да значајно побољшамо **повезаност** у свим димензијама: транспортној, енергетској, дигиталној, економској и људској.
7. ЕУ је сагласна са подстицањем повољног тржишног и инвестиционог окружења на Западном Балкану, како би се брже напредовало у смеру **дигиталне економије** и одрживих друштава која **воде рачуна о клими** у складу са Париским споразумом. **Енергетска сигурност** биће приоритет, између осталог кроз бољу енергетску ефикасност, бољу прекограничну међусобну повезаност, диверсификацију извора и праваца као и уравнотежену комбинацију разних извора енергије уз бољу интеграцију обновљиве енергије.
8. Посебан нагласак ставиће се на стварање додатних прилика за **младе**, обезбеђујући при томе да то доприноси друштвено-економском развоју Западног Балкана.
9. У ту сврху ЕУ поздравља обавезивање партнера са Западног Балкана на, између осталог, убрзано **спровођење правне тековине** у складу са уговорима о Енергетској заједници и Транспортној заједници, уклањање свих административних препрека на границама, завршетак регионалног тржишта електричне енергије и хитно спровођење Вишегодишњег акционог плана за развој регионалног економског подручја из јула 2017. године. ЕУ ће наставити да подржава те напоре.
10. ЕУ и партнери са Западног Балкана деле бројне **безбедносне изазове** који изискују координисано појединачно и колективно деловање. Када радимо заједно можемо да се ефикасно суочимо са тим изазовима. Наша сарадња у заустављању илегалних **миграционих токова** показала је своју вредност и додатно ће се развијати.

11. **Борба против тероризма и екстремизма**, укључујући **финасирање, радикализацију и повратак страних терористичких бораца** изискивају појачану сарадњу међу нама.
12. ЕУ и партнери са Западног Балкана увиђају да су резултати у борби против **корупције и организованог криминала** од суштинског значаја за политичку и друштвено-економску трансформацију региона, као и за регионалну стабилност и безбедност, што је у најбољем интересу њихових грађана. ЕУ поздравља то што су се обавезали на предузимање одлучних мера, у сарадњи са ЕУ и у међусобној сарадњи, против **трговине људима, узгоја дроге и кријумчарења људи, дроге и оружја**.
13. ЕУ поздравља допринос партнера са Западног Балкана **заједничкој спољној и безбедносној политици (ЗСБП)** у свим њеним аспектима и очекује постепено продубљивање сарадње у тој области, а нарочито већи ниво усклађености, посебно у погледу питања од важног заједничког интереса.
14. Против дезинформисања и других хибридних активности борићемо се заједно уз већу сарадњу у области **отпорности, сајбер безбедности и стратешке комуникације**.
15. Како би се што брже побољшао живот наших грађана у областима повезаности и безбедности с обзиром на европску перспективу Западног Балкана, ЕУ је данас, на основу релевантних аспеката саопштења Комисије од 6. фебруара 2018. године, покренула **Програм приоритета из Софије** за ЕУ и Западни Балкан који је приложен уз ову декларацију.
16. ЕУ поздравља намеру Хрватске да буде домаћин самита ЕУ – Западни Балкан за време свог председавања 2020. године.
17. Примамо к знању да се наши партнери са Западног Балкана слажу са наведеним тачкама.

Програм приоритета из Софије

Јачање подршке владавини права и добром управљању

- појачати подршку реформи правосуђа и напорима за борбу против корупције и организованог криминала, укључујући изградњу капацитета за спречавање корупције
- проширити **саветодавне мисије за владавину права уз већу подршку држава чланица и ЕУ**
- појачати праћење реформи кроз систематичније **мисије за стручну проверу засновану на случајевима**
- увести **праћење судских поступака** у случајевима тешке корупције и организованог криминала
- радити на побољшању мерења резултата реформе правосуђа
- пружити подршку Западном Балкану посредством **Европског фонда за демократију** у области независних и плуралистичких медија и цивилног друштва

Јачање ангажовања у области безбедности и миграције

- појачати заједнички рад на **борби против тероризма** и спречавању радикализације и насилног екстремизма, у складу са иницијативом за борбу против тероризма на Западном Балкану
- значајно побољшати **оперативну сарадњу** у борби против међународног **организованог криминала** у приоритетним областима као што су ватрено оружје, дрога, кријумчарење миграната и трговина људима
- припремити обновљен акциони план за сарадњу у вези са **ватреним оружјем** ради ефикаснијег решавања питања илегалног ватреног оружја и великих залиха оружја

- повећати подршку изградњи капацитета у области сајбер безбедности и борбе против сајбер криминала
- побољшати сарадњу у области **управљања миграцијом и границама**
- додатно побољшати сарадњу међу **официрима за везу** које су разместили ЕУ (Европска комисија и Агенција за европску граничну и обалску стражу), државе чланице и надлежни органи Западног Балкана
- успоставити **међуагенцијску радну групу ЕУ ПУП** (правосуђе и унутрашњи послови) коју ће координисати Комисија
- продубити и проширити значајну сарадњу и дијалог у области **заједничке спољне и безбедносне политике / заједничке безбедносне и одбрамбене политике**
- додатно развити сарадњу у активностима у вези са **хибридним претњама**, између осталог побољшањем стратешке комуникације

Подржавање друштвено-економског развоја уз посебан акценат на младима

- проширити **Инвестициони оквир за Западни Балкан** да би се додатно привукле и координисале инвестиције билатералних донатора и међународних финансијских институција
- значајно повећати **пружање гаранција** у склопу Инвестиционог оквира за Западни Балкан да би се привукле приватне инвестиције
- повећати подршку образовању, а нарочито покренути пилот пројект за мобилност у области **стручног образовања и обука**
- **удвостручити** средства програма **Еразмус+** за регион, укључујући успоставу „**Лабораторије за младе Западног Балкана**” у 2018. години, при чему ће се обезбедити простор за иновативно утврђивање политика којима ће се одговорити на потребе младих и за решавање проблема одлива мозгова

- проширити обим и домашај **Регионалне канцеларије за сарадњу младих** и увести програм мобилности унутар региона
- обезбедити остварење напретка у спровођењу регионалног економског подручја, између осталог већим радом на признавању квалификација, и напретка у олакшавању трговине унутар Западног Балкана
- остварити напредак у процесима учлањења Босне и Херцеговине и Србије у Светску трговинску организацију

Јачање повезаности

- покренути **нови пакет пројеката у погледу повезаности** (са значајним бесповратним средствима ЕУ као финансијском полугом) кроз Инвестициони оквир за Западни Балкан, укључујући подршку за „плави коридор” и „аутопут мира” (Ниш – Приштина)
- подржати веће искоришћавање прилика у оквиру постојећих одредаба **Инструмента за повезивање Европе** на Западном Балкану
- проширити **енергетску унију** ЕУ на Западни Балкан уз усмеравање на енергетску сигурност и диверсификацију извора и снабдевача, укључујући стратегију на регионалном нивоу ради искоришћавања обновљивих извора енергије, а нарочито хидроенергије
- радити на завршетку **регионалног тржишта електричне енергије** на Западном Балкану и обезбедити његову интеграцију у унутрашње тржиште електричне енергије ЕУ, укључујући кроз иницијативу за гасно повезивање у централној и југоисточној Европи (CESEC)
- додатно подржати стварање јединственог регулаторног простора и ефикасног процеса за реформу енергетског тржишта у оквиру **Уговора о оснивању Енергетске заједнице**

- потписати ангажман / Меморандум о разумевању за изградњу гасног интерконектора Бугарска – Србија
- почети с применом Уговора о Транспортној заједници и потпуним функционисањем њеног секретаријата
- потписати споразум о седишту Уговора о Транспортној заједници (Београд)
- подржати декларацију министара о саобраћају са TEN-T дана у Љубљани, укључујући акциони план за списак приоритетних граничних прелаза
- подржати декларацију министара о безбедности у друмском саобраћају са TEN-T дана у Љубљани и повезани акциони план
- подржати нову стратегију за железнице како би се Западни Балкан укључио у главну мрежу и тржиште ЕУ

Дигитална агенда за Западни Балкан

- покренути дигиталну агенду за Западни Балкан, укључујући план за олакшавање смањења трошкова роминга
- покренути пакет значајне техничке помоћи за идентификацију **потенцијалних дигиталних инвестиција** (укључујући широкопојасни приступ) кроз Инвестициони оквир за Западни Балкан / Инструмент претприступне помоћи

Подршка помирењу и добросуседским односима на Западном Балкану

- подржати **борбу против некажњивости** кроз подршку Механизму за међународне кривичне судове и Специјалном суду за ратне злочине на Косову*, кроз EULEX
- омогућити учествовање у ЕУ програму **Креативна Еуропа**
- подстицати јачање веза међу цивилним друштвима Западног Балкана, између осталог подржавањем пројеката у оквиру Фонда за Западни Балкан

Овај Програм приоритета примењиваће се на неутралан начин у односу на питање статуса и неће утицати на разговоре о следећем вишегодишњем финансијском оквиру.

* Овај назив не утиче на став о статусу и у складу је са Резолуцијом 1244/1999 СБ УН и мишљењем Међународног суда правде о косовској декларацији о независности.